

T. T. G.

Nr. 10. Aprill 1929.

Väljaandja: Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi Õpilaspere. Peatoimetaja: Aug. Raud.
Tegev toimetaja: J. Post. Toimetuse liikmed: V. Burdakov, A. Grünverk, T. Linde,
E. Põderon, V. Taadler. Kaastööd võtavad vastu kõik toimetuse liikmed igal ajal.
"T.T.G." ilmub 2 korda kuus, iga kuu 1 ja 15 päeval, 12-ne lhk. suuruses.

V I I M S E K S V E E R A N D A A S T A K S .

Algab käesoleva õppeaasta viimne veerand. See on otsustav. Kellele naeratab juunis õnn, kellele mitte. Kes saab üle õnnelikult, kellele antakse hea lootuse peale järeleksanid, kes jääb teiseks aastaks klassi, kes peab koolist lahkuma - kas "vanuse" tõttu või mõnel muul põhjusel. Igatahes toob kooli lõpppäev, nagu alati, palju rõõmust säravaid silmi, palju tõsiseid nägusid, ent ka palju pisaraid, palju ängistavat südamevalu.

Raskelt rabab ta eriti lõppklasside õpilasi. On ju nende atesteerimine ühenduses traditsiooniliste tseremoniatega: aktus, nimelised aruanded suure kogu ees, siira-viirulised atestaadid, lilled - lumivalged nartsissid või lõhnavad maikel-lukesed, tervitused, lõpmatud käepigistused, orkestri-tuš, rõkkav marss aktuse lõpul, õhtune ülekeev viimne koosviibimine, vast ehk muugi pilgar, koduste rõõmustlemine ja meeolehää, kutsuv vabadus jne. jne. jne. Ja kui siis juhtub, et keegi pole väärt arvatud selle õnne osaliseks, siis - olgu tugev natuur, kes suudab säilida külma verd ja rahu.

Kuid murēt ja raskusi teeb teistele, kui tuleb minna koju ebameeldiva tunnistusega. Inimene on ikka inimene, süda ja hing igalühel sees - mitte puust ega rauast, vaid elav, see, tuksuv süda ja vastuvõtlik, tundelik hing. Ei tahaks olla sõbergi sellele, kelle on "vedanud" halvasti, sest trööstida ei ole igatõhe võimuses.

See õppeaasta on möödunud kaunis näruselt. Töötaja südant haavas ränk külma - ja gripinool. Tuli põdeda ja haavu parandada, ei saanud armutult tööle pihta anda. Nüüd on küll õige pikk viimne veerand - ehk aitab see virilist asja veel sirgeks ajada. Ja õppeprogrammist on palju teostada.

Seepärast - viimne veerand kohustab. Kohustab palju. Kohustab palju sellele, kes mõtleb vähegi enda ja oma tuleviku peale. Viimne veerand võimaldab, võib julgesti ütelda, teha kõik. Ja et ta õnneks on pikk, võimaldab ta seda enam. On päris tõenäolik, et iga õpilase saatuse on ta enese käes. Koduste ootavad rõõmad ja mured on iga õpilase enda kujundada. Kes seda ei mõista, kes ei taha seda mõista, kellel ei ole usku ega lootust enesesse, kes on tahtejõuetu, kes ei suuda võita oma nõrkusi, kes eelistab avatlevat kevadet ja sellega kaasaskäivat naudingut tõsisele, enastalgavale tööle, seda, muidugi, ootab kurb saatuse, see tantsib juba kevadel oma tantsud ja pilgarid läbi, kuna ta suvel ahastab ja ringutab käsi, sageli aga asjatult ja lootusetu, kuna just pikk, vaba ja päikeseküllane suvi sobib rõõmade ja hõisetega, et pöörduda tagasi suve möödudes armsasse Tartusse elurõõmsana ja värskena või, kooli lõpetanud, asuda uutele otsingutele, uutele ettevõtetele - täis tööindu ja vainustust.

Veel kord: viimne veerand kohustab. Kohustab teatamiseks arusaamist, püsivust ja jõudu!

T.

U N G A R I R A H V U S P Ü H A .

15.III. k. 8 öhtul Ülikooli suures auditooriumis, Aia t. 46.

Soe, puhas, heledasti valgustatud Tartu Ülikooli suurim auditoorium. Avar amfiteater rahvast täis, alates hallpea daamidega ja vanahärradega ja lõppedes põlvpikkuste plikade ja poisikestega. Vaikus nagu kirikus jumalateenistuse ootel.

Akadeemiline veerand. Siis kostab üliõpilaskoorilt hra A. Karafin'i juhatusel voogav, kaasakiskuv ja meeleoluloov Arvi Jännes'e "Väinölä lapsed":

"Näe, Lahe peal lainete karjad,
ja laiad Laadoga veed,
ja mustavad Maanselja harjad,
ja tormava Tornio teed..."

Kestev aplaus....

Siis avab aktuse eesti hõimuliikumise esitegelane V. Ernits, manades esile soome-ugri rahvaste veresuguluse ja nende ülesanded hõimurahvaste ja üleilmlises kultuuritöös.

Sammub kõnetooli Tartu ülikooli professor dr. S. Csekey. Kõneleb eesti keeli. Puudutab hõimurahvaste - vahelisi ühendusküsimusi asjalikult ja kaalutult, muuseas ette tuues Soome-Eesti poliitilise liitumise võimaluse ja rõhutades ungari rahva kurba saatust. Kes meist ei teaks, et 3½ miljoni ungarlast on vägivaldselt jäetud pärast maailma-sõda Ungari piiride taha germaanlaste ja slaavlaste võimu alla! Lõpetab kõne ungari suurpatrioodi S. Petöfi sõnadega. Tormiline ovatsioon sümpaatia avalduseks.

Järgneb üliõpilaskoorilt ungari hümn, mida kuulatakse püsti tõustes:

"Jssand, kaitse ungarlast,
küllust, rõõmu anna,
vaenlasele vägevast
aita vastu panna!
Aita vaevast väsinut
õnnemaile sammu;
tuleviku maksnud ta
muistsel vaeval ammu.

Issand, päästa ungarlast
raskest valupainest,
tõsta välja hädade
vintsutavast lainest! ..."

Sellega kooskõlas kannab ette pr. L. Türk-Reiman Menyhért Kiss'i traagilise "Ungari Meie-Isa", milles avaldub praeguse ungari rahva ahastav ülekohtu häda-palve Kõigevägevama poole. Heas ettekandes mõjus see otse valuliselt kuulajaisse.

Prl. Ella Lipand'i solo-ettekandes järgneb rida melodilisi ungari mustlas-laule, millest tuleb kordamisele viimane. ("Täis on minu taluõued").

Hoogsa kätteplagina saatel ilmub kõnetooli Soome tervitaja prof. N.J.Mansikka Helsingist. Maalib pildi Soome-Eesti vahekordadest. Lahkub ovatsioonide maru all.

Siis kõlab üliõpilaskoorilt ja publikult Soome hümn A. Anni tõlkes:

"Oi maa, me Suomi, sünnimaa,
suur sõna helise!
Ei ükski rand all taevasa'a
nii armastet eal olla saa,
kui põhja koidust kuldne see
maa meie isade! "

Liivi üliõpilane Isabella Dembergs, väike, kooliplikaline, toob tervitusi liivi rahvalt oma emakeeles. Kujutab liivi endist ja praegust seisukorda, mispääle kannab ette teine liivlane, muusikakooli õpilane Margarete Stalte, Liivi hümmi "Liivli ma uob". Jällegi tõustakse püsti. Selle järele laulab ta veel ühe liivi laulu "Randa keel min jemakeel", mida tuleb korrata.

Lõpeb aktus V. Ernits'e tänu ja tervituskõnega ja ühise Eesti hümmiga. Rahvas valgub laiaili. Tükk hõimuseemet oli jälle külvatud idanemiseks.

R.

U N G A R I H Ü M N.

Issand, kaitse ungarlast,
küülust, rõõmu anna,
vaenlasele vägevast
aita vastu panna.
Aita vaevast väsinut
õnnemaile sammu:
tuleviku maksnud ta
muistsel vaeval ammu.

Sa Karpaatidele töid
vanemate pere,
viljaväljad luhtavad
joonud nende vere.
Seal, kus Doonau Tiszaga
lõikab kodupinna,
pojad kanged püstitanud
linna kõrval linna.

Õnnistanud kodumaad
rikkusel su vägi,
nõrgub kallist nektarit
Tokaj viinamägi.
Lehvind Türgi kantsidel
meie võitjalipud,
tunnud meie tugevust
Viini tornitipud.

Aga viha sütitas
meie patt su põue,
äratasid pilvedes
kärgeatava kõue;
mongolite sõjaparv
taas me nurmi sõtkus,
Türgi ränga ikke all
uhke turi nõtkus.

Issand, päästa ungarlast
raskest valupainest,
tõsta välja hädaäde
vintsutavast lainest.
Aita vaevast väsinut
õnnemaile sammu:
tuleviku maksnud ta
muistsel vaeval ammu.

F. Kölcsey järelle A. Öras.

U N G A R I M E I E - I S A.

Kes käitad hool komeete ilmaruumis
ja väljasteled päikest, kuud ja tähti,
et nemad lõputumas kõiksusruumis
Su au kuulutaksid leegitsedes, -
Sa Jumal, kel on aastatuhat vaid üks hingetõmbus,
Su hellal hoolet orvalaste saatust:
nüüd häbis, alanduses valuline
Su poole õhkab nõrke ungarlane,
Su poole, kelle tahtel tema kannatab,
Kuid loodab, et Su arm kord piinad lõpetab:
Me armas Isa, kes Sa oled taevas!
Sind ikka austime. Soodes Meotise
kui koidul tõime valge hobu ohvriks Sul,
Häduriks, sõjajumalaks, ja Tuleks, Jõuks Sind nimetime,
kui Turaan ühiskoduks oli meil.
Siis Kristuseks Sind hüüdes Sinu risti
me veremeri pesi alati.
Me Jumalale, usule ja kirikule,
ei iial murdnud oma ustavust.
Ja siiski langesime hädakaebusis,
tuhande vastalise naeru kiljudes.
Me päästet õhtumea, see kaevab meile hana,
kuid siiski... pühitsetud olgu Sinu nimi...
Sa igal linnul, räстал, kotkal ehid pesa
Siidpehme oksa sala kämblasse,
ja kolmemiljonine meie rahva osa
ei leia paika peita pead rahusse!
Me üle koetud vastasvõime võrgu
Sa, Issand, ise tükeks katki lõigu,
et tuleks meile meie riik, -
ja tulgu meile Sinu riik!

Sa oled, Jumal, õige kohtumõistja,
karistad süüdlast, süütuks hüvitad.
Sa tead, et süütumatel ungarlastel
on elu raske, kaebeid põhjustav!
Me maale külvus sallimatuslusteid,
umbusaldust sest, vainuvilja tuli lõigata.
Sa noide ebasuhtumiste pilvekantsid põleta
ja oma püha tahtmist teosta.

Kel elusihiks oli ausus, tugevus,
jõud, püsivus ja vastupidavus -
ta pääd sa ehi pärja võidukaga,
ta taevavõlvilt maru, pilverünkad eemalda,
siis rahustub ta, kui ta enda vaos
kuldviljapääd, metsroosiõied leiab kasvamas.
Siis teostub ta elus magus rahu unistus -
Nii taevastes, kui meie juure maa pääl.

Me Laatsarusina nüüd hädas vaevleme -
kas kostab Sulle huulte hädakaebus me?
Nüüd võõrad osa meie varendusi kasutavad,
me isamaa üht osa valitsevad.
Sa ebasuhted nood, oh Issand, lõpeta,
ja oma viha meilt Sa eemalda!
Maa Ungari, see vilja kandku madjareile
ja leiba igapäevast tänapäevgi anna meile!

Oh, kahetseme omi patte me:
kergusklikena, pimesilmseina
me usaldime omi juhte eksivaid
ja põhimõtteid tihti ebaõiglaseid,
Nüüd selle tagajärjel raskelt kannatame
ja enda eksimusi valul tunnetame.
Me töötame, Issand, paranduda -
Sa meile meie patud andeks anna!

Kui Pozsonyis madjarikeelne kõlab laul,
Ja Kassas meie häält hääleb hiiglakell,
ja Cenktetös, seal Segesvári legendikul
me käsi töötab, heliseb me kannel,
kui Bácska, Bánati ilmkõnnil tasandikul
on kõrvaldatud piiritulbad häbipilke,
siis tõmbame maailma oma südamele -
nii kui me andestame oma võlglastele!

Meid häbipingilt tõsta maha, Isa,
ja sule kannatuste värav me.
me unistuste eksituled kustuta -
ja ära saada meid Sa kiusatusse...

Me rahvast südamlukku, Issand, halasta
ja hoiu eemal vaenu löögid tema turjalt,
meid unestsünni - halleluuja lase hõisata -
meid päästa, Issand, ise kõigest kurjast!

Me Isa, kes Sa määrad tähteringid taeva,
Su kastehelmist õilitseb tsiklaamen:
Sa meie kauni kodu osad tagasi meil anna -
Su pärelt olgu riik ja su ja vägi igavesti, aamen!

Menyhért Kiss'i vabalt V.Ernits.

L i s a k s e e l m i s e l e l u u l e t i s e l e .

Selle luuletise inspireerisid kirjutised Eesti hõimupäevast Ungari lehtedes.
Selles luuletises esinevad ungarikeelsed nimed hääldatakse järgmiselt: Menyhért
Kiss = Mänjheert Kišš; Hádúr = Ha (o)duur; Pozsony = Požonj; Kassa = Kašša; Cen-
ketö = Tsäktätöö; Segesvár = Sägäšvaar; Bácska = Baatška (o), Bánat = Baana(o)t.
Rõhk ikka esisilbil, kuigi mõni järgsilpest pikk. a (o) = a ja o vaheline häälik.

Meotis = Lõunaida - Venemaa, Kaspiamerest põhjapoolse, üks ungalaste oletatav
algkodu.

Toimetus.

HÕIMUPÜHA AKTUS T. T. G - s.

Laupäeval 9. märtsil peeti T.T.G-s hõimupüha. Pidi küll juba olema varem, kuid siingi astus vahele kurikuulus gripp oma karmi "veto'ga". Kuid nüüd, tema võimu raugemisel, korraldadi siiski aktus. Peale neljandat õppetundi hakkas kogu-õpilasi saali. Seal siis muidugi tuli võidelda suure nuhtlusega. Kust saaks istmeid? See oli põlevaim päevaküsimus igatüüpi. Joosti siis tormi joonistus-kui ka looduslooklassile. Esimesest tuldi suure "sõjasaagiga" tagasi, kuid viimasest ei saadud ühtki pinki. Õpilased pidid seät pikantinaga tagasi pöörama. Asetati end siis kuidagi istuma, leppides paratamatusega. Mina isiklikult ronisin ühele kõrgele kohale (pärast osutus see kõrge koht prügikastiks, mis igal vähemalgi liigutusel kohutavalt ragises). Kuid sellest ei võinud hoolida; peaasi, et istuda sai.

Algas aktus, mille avas hra direktor J. Roos, selgitades lühidalt hõimupäeva tähtsust ja sihti.

Õpilaskoor esines meie hõimurahva ungarlaste hümniga:

"Issand kaitse ungarlast,
küllust, rõõmu anna.
Vaenlasele vägevast
aita vastu panna!"

Peale ungari hümmi asus kõnetooli eesti tähtsamaid hõimutegelasi Villem Ernits, rääkides soome-ugri ja teiste rahvuste veresugulusest. Siis jutustas ta meie hõimurahvaste arenemisest, nende tähtsast ja lugupeetud rahvapoegadeast. Ka meie väike kodumaa omab isikuid, kes on teinud kuulsaks Eesti nime. Nii näiteks professorid Puusepp ja Paldrock, kes on tuntud oma erialadega kogu haritud maailmas, prof. J. Mark soome-ugri rahvusteaduse alal; siis füüsikalisel alal meie kuulus maadleja Jaan Jaago, kes nii palju võite on saavutanud kõigi kuulsate maadlustuusade üle; kõik nad on kaasaaitanud Eesti tutvustamiseks välismaal. Kuid siiski peab Eesti veel nii mõneski sihis arenema, et jõuda oma hõimurahvastega ühisele tasapinnale, või neid tulevikus koguni ületadagi.

Kõne oli huvitav ja õpilased kuulasid seda innuga, lõpul tugevasti aplodeerides.

Nüüd esines õpilane Aino Saar päevakohase deklamatsiooniga. Kui see möödas, refereeris T.T.G. õpilaspere vabahariduse juht S. Kikerpill ungari kirjandusest ja kunstist, andes selge ülevaate nende arenemiskäigust.

Ehkki oli aktus huvitav, lõppes ta varsti. Veel lauldi meie riigihümni, ja 15 min. peale 13-t päevatundi hakkasid õpilashulgad koju poole liikuma.

Et kõik soovisid korraga ja rüsinat koolist lahkuda, tekkis riiteruumis muidugi kord jälle traditsiooniline "rahvasträndamine". Kuid viimaks lahendus seegi "probleem" ja kõik ruttasid rahuliku, mõned ka rõõmsa südamega koju. T-d.

ÜLEVADE VENE MUUSIKAST.

Vene ajaloolane Karamsin räägib, et kui a. 592 sõjaretkel kolm venelast vangi langesid, olid neil sõjariistade asemel guslid, tähendab sõjamõlluski kandsid slaavlastes enesega kaasas mänguriistu.

Kuidas üldiselt vene muusika on arenenud, ei saa siin lühikeses käsitluses puudutada. Esitan ainult mõningaid momente.

Teame, et keskajal muusika levitajateks olid rändlaulikud, kes guslide pääl mängisid. Need rändavad muusikamehed käisid ühest kohast teise ja lõbustasid rahvast igasuguste ettekannetega, lauldes sageli kangelaslugusid ajalooliste isikute ja sündmuste üle. Lauljatega kaasas rändasid tantsijad ja dombra ning guslide pääl mängijad, kes lauljaid ettekannete juures saatsid.

Keskajal edendasid muusikat Venemaal hulkuvad "skomorobhhid", kuna küladest kaugas välja päris rahvalaul, mis on jäänud raudse vanavarana püsima tulevastele põlvetele. Ajaloolised olud olid kitsad ja rasked; kaheajaastane mongoollaste orjus hiljem pärisorjus, mõjusid masendavalt rahva psüühikasse ja on jätnud vene muusikasse sügavad jäljed. Melanhoolsus ja sügavus, tõsidus ja jõulikus on olulisemaid tundemärke vene muusikas. Kuid seda saadab ootamata lustilikkus ja elurõõm.

Nii nagu rahvaluule kõrval areneb kunstluule, areneb rahvamuusika kõrval eestkätt kirikumuusika.

Kuni 12. sajandini puuduvad üldse igasugused andmed, millised olid noodimärgid, mille järele lauldi. Noodikiri oli muidugi teistsugune kui nüüd. Lauluviisid õpetati kätte juba spetsiaalkoolides. Väljamaalased nimetavad kiites vene kirikulaulu,

milline olevat ilusam, kui rooma-katoliku kiriku oma. Ja oligi ajajärk, kus Venemaal kirikumusika alal tekkis ohtralt komponiste; Joann Hirmuski olevat komponeerinud.

17. sajandil tekivad kreeka-bulgaaria välismõjul nõندانimetatud harmoonilised akkordilised meloodiat.

Need mõjud on aga väiksed. Enam mõju on 17. sajandil vene muusikale poola komponistide poolt levitatud polifoonilisel (mitmehäälisel) laulul. Meeskoorisid asetavad segakoorid. Kuulsamad koorid olid: õue = ja sinodaal=koor (viimane asutati a. 1721.). Õuekooris oli 18. sajandil 100 liiget. Berlioz tähendas sellest kapel-lest, et Euroopas, ka Roomas, pole midagi sarnast; olevat ennekuulmata ilusad hää- led, julge ja osav üleminek ühest tonaalsusest teise, aeglase tempo juurest rutu- lise juurde, jne. Lauljad on laulnud Bortnjanski 8-häälelist kontserti imestamis- vääriliste kooskõlastustega; on olnud aktsendid, millised olnud jõulised kui kisa, mis pannud seisma südame; selle järele haihtuv decrescendo, nagu laulaks inglite

J. S. P.
Sarapäär.

Else Poom.

koor, kes kaob maa päält lahkudes taevasse.

Kuni Peeter Suure surmani (a.1725) harrastati polifoonilist laulu. Peeter Suure järeltulija Anna (Anna Joannovna) kutsus a. 1735 Itaalias õue kapellmeistriks itaallase Araiija. Sellest ajast päälle levineb itaalia mõju. Itaalia ooper asub Venemaal oma võidukäigule. Rossini, Bellini oli publiku lemmikud.

Alles Glinka oma ooperitega "Elu tsaari eest" (1836 a.) ja "Ruslan ja Ludmilla" (1842), ja Dargomõišski "Russalkaga" (1856 a.) loovad vene ooperi.

Sellest ajast päälle on märgata ka instrumentaal=muusika levinemist. Tol ajal teetsesid Peterburis kolm muusika=seltsi: filarmonia=, sinfoonia= ja kontsert=seltsid. Filarmonia=selts asutati 1802 a., kes korraldas 2 - 3 kontserti aastas häätegevaks otstarbeks. Sinfoonia=selts oli ellu kutsutud asjaarmastajate poolt, kes harilikult ilma harjutusteta ette kandsid peamiselt saksa helitöid. Kõige tõsi- semalt töötas kontsertselts, kes paastuajal esines kolme kontserdiga esimese jär- gu dirigentide, solistide ja orkestri jõududega.

Sellega piirdus 19. sajandi muusika harrastamine Venemaal.

Ka muusika õppetegevus oli veel lapsekingades. Teatrikool valmistas ette jõude draamale, kuna õue-kapelle juures olid asutatud klassid, kus valmistati ette alaealisi orkestrimängijaid. Pääle selle olid lütseumi juures hädä klaveri õppejõud, millega tol ajal kõik muusikaline õppe tegevus Venemaal piirduski. Kõik silmapaistvamate annetega heliloojad=muusikud, nagu Glinka, Rubinstein, Serov, Balakirev, Rimski-Korsakov jne., olid sunnitud õppima väljamaal.

Anton Rubinstein'i algatusel ja suurvürstinna Helene kaasabil asutati 1. mail 1859 a. Vene Muusikaselts, kes oma ülesandeks säädis pääasjalikult muusika õppetegevuse laiendamise Venemaal, mida vene tēgelaste ja paremate teoste ettekannete abil taheti toetada ja propageerida. Sinfoonia-kontsert 23. nov. 1859 a. ja kammermuusika õhtu 2. jaan. 1860 a. olid esimesed kontserdid, millistega esines selts. Seltsil oli direktorite komitee, koosnev viiest isikust Anton Rubinstein'iga eesotsas, kes alustasid nüüd energiliselt muusika-pedagoogilist tegevust. Kõige päält asutati Moskvas seltsi osakond 1860.a., siis Kiievis 1863.a. ja Harkovis 1864.a.

Et avada konservatoorium, korjati tervel Venemaal kuberneride kaasabil raha. Keiserlik kantselei annetas 5000 rubla, suurvürstinna Helene 1000 rubla; nii sai üldiselt kokku 15.742 rubla. ___sept. 1862.a. avati Peterburis konservatoorium 35 klassiga. Direktoriks oli Anton Rubinstein. 1865.a. lõpetas esimene lend, kelle hulgas oli ka tuntud helilooja Peeter Tšaikovski. 1870.a. sai konservatoorium riigilt 15.000 rubla toetust. 1867.a. mail lahkus Rubinstein direktori kohalt intriigide pärast, ja alles 20 a. pärast s.o. 1887.a., asus asus uuesti samale kohale. 1888. - 1889.a., s.o. ühe aasta jooksul pidas Rubinstein 32 loengut, illustreerides klaveril 877 ettekannet vanemast kuni uuema ajani. 1891.a. loobus Rubinstein teistkorda direktori kohalt ja seekord lõplikult.

Konservatoorium asus 1896.a. oma maija. 1905.a. tekkisid Venemaal rahutused, mis ei jätnud puudutamata ka konservatooriumi sisemist elu. Konservatoorium suleti ning tolleaegne dir. Bernhard pidi lahkuma. Alles 5. dets. 1905.a., kui konservatooriumi direktoriks valiti tuntud helilooja Aleksander Glasunov, algas rahulik töö. A. Glasunov on püsinud direktori kohal tänaseni. Üle terve Venemaa loodi 41 muusika osakonda muusikakoolidega eesotsas. Enamlased on nüüd igas suuremas linnas asutanud konservatooriumi, muusikakoolidest hoolimata.

(Järgneb.)

=====

NÄHTEIST, MIS PEAVAD LIKVIDEERUMA.

T.T.G. kodukorra 26. paragraafis on lause: "On keelatud asjata viibida kooli kantselei ruumides."

On kindel, et see lause ei ole paigutatud sinna asjata. Kõik õpilased teavad seda, kuid nähtavasti ükski ei pea sellest kinni. Igal vaheajal on kooli kantseleiruumides otsekui laat. Esiruum ja vahel kantseleigi on õpilasi tungil täis. Siin on niisugune trügimine, jutuajamine ja lärm, millist vaevalt ei kuule teistes ruumides. Õpilased istuvad toolidel ja segelevad püstijalu, mõned kasvatanud võtavad julguse istuda isegi lauale. Ei või ette kujutada inetumat pilti! Enne oli see kooperatiivi tuba ja siis oli selles ruumis viibimine veel kuidagi vabandata, kuid praegu ei ole sinna õpilastele mingit asja, välja arvatud juhud, kui on tarvis minna kantseleisse kooliraha maksmiseks või muuks ametlikuks asjaäiendamiseks.

See tuba on määratud laste vanematele ja kantseleiskäijatele võõrastele ootamistoaks, kus peab valitsema puhtus ja korõ ning viisakas õhk, kuid sellise olukorra juures ei ole see võimalik. Tahab keegi õpetajaist ja õpilasist telefoniga rääkida või laste vanematega ja võõrastega omavahelist juttu ajada, siis on see täiesti võimata.

Õpilased peavad siin aru saama, et selline korratus tuleb likvideerida pikema jututa ja õpilaspere korralduri kohuseks on siin tingimata tarvilikke samme astuda.

Teine inetu nähe paistab silma söögi- ja raamatukogu toas. Siin on rumalaks sisseharjunud kombeks istuda laudade otsas. Kes õpilastest on mõnel tunnil prii, see ronib tingimata, kui ta selles toas viibib, laua otsa ja hakkab seal tuupima järgmisi tunde. Siis on kõik kui kanad õrrel, jalad rippu õhus. Ei või olla inetumat pilti, kui keegi kelle mõitse on kasvatet, nüüd sisse astub ja seda näeb.

Tuleb aga vahetund, kus tarvis on einet võtta, siis hüpatakse muidugi laualt maha, keeratakse ringi ja hakatakse samas kohas sööma. Ja teised õpilased peavad ka siin oma keha kinnitama. Kui vastik!!!

Rumal on sellest kirjutada ajalehes, kuid märkused, mis on tehtud üksikuile õpilasele selles asjas, ei näi mõjuvat, sest nähtavasti on laua otsas istujaid "rätsepaid" nii palju, et neil lõppu ei tulegi ja paljud neist märkustest pole kuulnudki. Loodame, et ajalehe kaudu, mida loevad kõik, see ebanähe aga saab üldiselt teatavaks ja kaob. Inetusi ei luba enesele ega salli ükski intelligent õpilane.

Mitte just inetu, kuid siiski ebasoovitav on kolmas nähe, mis tuleb ka likvideerida.

Meie koolis on jäänud järele veel osake endisest pikast, kitsast koridorist. See on liikumiseks kõige takistavam koht kogu koolimajas. Siit läheb õnnetuseks üks õpetajate tuppagi. Igal vaheajal on see koridori osa aga täis kiilutud õpila-

sist, nagu ei oleks ruumi mujal. Paljud tahavad rääkida õpetajatega ja ootavad siin hunikus koos. Nende siinseisimine on veel kuidagi õigustatud. Kuid needki võiksid koonduda lähidalasuvasse salli ossa. Omoti on aga siin palju neid, kes seisavad niisama. Nende paik oleks küll mujal, sest nad takistavad liikumist, ja sellest peaksid nad aru saama.

Ei ole kuidagi enam võimalik selle koridori osa ehitustehniliselt laiendada, kuid õige arusaamine peaks parandama sedagi nähet.

- s -

ÜKS ETTEPANEK.

Meil on ühel ja teisel juhul tarvis hõimurahvaste ja naaberriikide lippe välja panemiseks, kuid meil võib tarvis tulla ka laulda hõima- ja naaberriikide hüme. Nende hümnide asjus teen ettepaneku: õppigem nad ära, et võiksime laulda koos terve kooliga. Soome "Oi maamme, Suomi synynmaa!" on meile viisilt tuntud, võiks keele sümpaatia pärast ära õppida ainult soomekeelsed sõnad. Tuleb aga ära õppida Ungari hümn - küll juba eesti sõnadega: "Issand, kaitse ungarlast!" On hea tõlge F. Kőlcsey järele mag. A. Oras'e poolt. Selles hümnis peitub terve ungari

rahva tuhande-aastaline suur minevik ta rõõmu ja muredoga. Et suuremad hulgad tutvaksid selle hünni tekstiga, avaldame ta "T.T.G-s". Ei oleks palju, kui tutvaksime ka liivi hünniga "Liivli ma uob" (prof. L.Kettuse sõnad, soome prof. H.Klementi viis). Mis aga kindlasti tuleb ära õppida, see on Läti hünn - küll juba Läti keeles.

Kuidas seda läbi viia, et üheskoos need hünnid võiksid ära õppida, see jäägu lugupeetud laulu- ja muusikaõpetajate hooleks, kelle taktikopi järele oleme valmis toimima.

R.

=====

T.T.G. NELJANDAD KLASSID.

Neljandad klassid kuuluvad vanemate klasside hulka. Valmistatakse ette lõpuklassi jõudmiseks: õpitakse. Ent jätkub ka nega koolis korraldatavatest referaatõhtutest, peotsemistest osavõtmiseks; sammutakse kaasa enamvähem iga ringiga.

Järgmised andmed selgitavad neljandate klasside ülevaadet.

IV-a klass (humanitaarklass).

Klassijuhatajaks on õpetaja Aug. Raud. Õpilasi on klassis 33, neist linnast 21 ja maalt 12, seega siis enamikus linnaõpilaste klass. Õpilasi on tulnud: Tartu linna VI algk. 15, I algk. 8, Salomon'i eraalgk. 4, kommertsgümn. 1, E.N.K.S.T. G. 1, Orge algk. 2, Vara algk. 1, Puhja algk. 1; teist aastat kl.on 5 õpilast.

Klassivanem: Salme Adamson; klassi kirjatoimetaja: Härta Pruuli; klassi laekur: Ella Jürjado.

Õpilaspere esinduses IV-a klassist on: Gerda Kink. Kunstiringist osavõtjaid on 15 õpil.; kirjandusringist - 3 õpil.; spordiringist - 5 õpil.; reaalteaduste ringist - 1 õpil.. Õpilaspere valimistel käis: 97%.

IV-b klass (humanitaarklass).

Klassijuhatajaks on õpetaja Eduard Merits. Õpilasi on klassis 27, neist linnast 22 ja maalt 5; seega on see ka linnaõpilaste klass. Õpilasi on tulnud Tartu linna VI algk. - 3, IX algk. - 4, T.T.G. algk. - 3, tehnikagümn. - 3, Salomoni eraalgk. - 1, Tõrva ühisgümn. - 1, Tapa ühisgümn. - 1, Panteniuse - 1, Tamsalu algk. - 1, Saaremaa ühisgümn. - 1, Raigastvere algk. - 1, Kuigatsi algk. - 1.

Teist aastat klassis on 1 õpilane.

Klassivanem: Helmi Pillau; klassi kirjatoimetaja: Frieda Hurt; klassi laekur: Erna Müller. Õpilaspere esinduses on: M. Kimmel ja A. Root.

Kunstiringist osavõtjaid on 5; kirjandusringist - 19; enesekasvatuse ringist - 3; reaalteaduste-ringist - 1; spordiringist - 7.

Õpilaspere valimistel käis: 96%.

IV-c klass.

Klassijuhatajaks on õpetaja Alma Abarenkov-Eia. Õpilasi on klassis 42, neist maalt 23, linnast 19; seega segaklass. Õpilasi on tulnud: I algk. - 4, IX algk. - 4, VI algk. - 4, E.N.K.S.T.G. - 3, tehnikagümn. - 5, kommertsgümn. - 1, Võnnu algk. - 3, T.T.G. algk. - 2, Paide ühisgümn. - 2, Tallinna H. Kubo gümn. - 1, Puhja algk. - 2, Torma algk. - 2, Elva algk. - 3, Jõgeva algk. - 1, Tamme algk. - 1, Lalsi algk. - 2, Mustvee algk. - 1, Rõngu algk. - 1.

Teist aastat klassis on 3 õpilast.

Klassivanem: Linda Pekk, klassi kirjatoimetaja: Paula Välba; klassi laekur: Lisette Alber. Õpilaspere esinduses on Helmi Miitra.

Kirjandusringist võtavad osa - 19 õpil.; kunstiringist - 16; enesekasvatuse-ringist - 1; reaalteaduste-ringist - 1; spordiringist - 7.

Õpilaspere valimistel käis 82%.

=====

T.T.G. KIRJANDUSRINGI REFERAAT-ÕHTU

14. III. 1929. k.5 p.1.

Refereeris mag. Joh. Aavik teemile "Kas on keeleuendus õigustet?" Osavõt-
jaid oli referaadi alul alla 30-ne, hiljem kogunes 35 ümber. Õpetajaist kohal
hra Aug. Raud.

Referent arvustas sissejuhatavalt meie raamatute ja ajalehtede vigast ja eba-
ühtlast keelt, peatudes siis keeleuenduslike küsimuste juures.

Referent leidis, et meie keel on eeskätt sõnaväene, puuduvad vastavad sõnad
keele peensuste ja erivarjundite märkimisteks. Teiseks leidis ta, et meie keeles
on ebasoovitavaid, halb sõnu, eriti liitsõnades, nagu: puuvili, otsaesine, kan-
gekelne, kätte maksma, meele tuletama, välja nägema, väljakannatamata jne..Sõna-
väesus ja halbade sõnade olemasolu tulevad esile eriti siis, kui on tarvis tõlki-
da võõrast keelest; siis alles paistab kui kohmakas ja väene on meie keel leksi-
kaalselt.

Kolmandaks rõhutas referent "Eesti õigekeelsuse sõnaraamatut" kui meie keele
arenemise takistavat tegurit selles mõttes, et selles peavad orjalikult kinni mõ-
ned kirjastused (näit. Eesti Kirjanduse Selts), võttes ära keele arendamise või-
malused neiltki, kes ehk tahaksid kirjanduse kaudu teha teatavaks mõningaid puu-
dusi keele alal.

Edasi peatus referent keeleuenduse võimalikkude vabaduste juures, mis aina
on kasuks meie arenevale keelele. Keele reformatsioon on põhjalikult läbi viidud
nii mõneski maal, näiteks Lätis, Kreekas. Uus kreeka kirjakeel on praegu niisu-
gune, et sellel ei ole peaaegu mingit ühtlust rahva kõnekeelega, isegi mitte ha-
ritlaste kõnekeelega. See kirjakeel tuleb alles ära õppida, kui teda tahetakse
kasutada. Meie keele arendamises aga valitseb teatud tardumus ja julguse puudus.

Üheks vajalikeks keeleuenduse vahendiks on uute tüvisõnade hankimine. On ju
seni hangitud terve rida uusi tüvisõnu, osalt laenates soome keelest, osalt täi-
esti kunstlikult luues, millest pea kõik on leidnud tänuväärset tarvitamist, kuid
mõned on siiski veel arenemisajajärgus, nagu: "taunima", hukka mõistma, "naasma"-
tagasi tulema, "väisama" - külastama x jne.

Läbirääkimistel, mis kujunesid kaunis elavaiks, puudutati juba tuntud uuendu-
si ("y" ja " -tet" küsimust, -n -seesütlevat, -dai, -tai lõppu jne.), kuid pea-
tuti ka uusimate uuenduslike katsete juures, muuseas uute sõna tüvede loomisel.

Õpilaste hulgas ei leidnud palju, kes oleksid rääkinud keeleuenduse küsimuse-
le eriti poolt, kuid huvitust keeleuenduse vastu tundsid paljugi.

Kokku võttes oli referaat-õhtu siiski küllalt huvitav, ja ei teeks kahju, kui
sellelaadilised, kus puudutatakse keelelisi küsimusi, veelgi korduksid. U.

=====

H Ü Ü D J A H Ä Ä L K Ö R B E S.

"T.T.G." neljandas (jaanuarikuu) numbris tõstsin üles küsimuse, harrastada
koolis amatöör-fotograafiat, näidates ära selle vajaduse; kord ühel kirjandus-
ringi koosolekul panin ette kirjandusringile teha algatust sel alal. Kirjandus-
ringi koosolek arvas, et see ülesanne olevat rohkem reaalteaduste-ringi asi, tuu-
es ka ette, et seal olevat juba midagi sellesarnast kavatsusel.

Nüüd on möödunud nädalaid ja võiks peaaegu ütelda, et kuidki, kuid asi seisab
surnud punktil, ja minu hääl on jäänud hüüdjaks hääleks kõrbes.

Kui see oleks ainult minu hääl, siis võiks ta jääda hüüdjaks hääleks, kuid
teatavasti ei hüüa üksi minu hääl, vaid hüüab terve koor, oodates koori juhti ja
selle organiseerijat. Kus viibib see? R.

=====

Besti keele ainekogu

juhataja kaebab, et õpilased ei toimi raamatute vahetusel mitte nii, nagu see
on ette nähtud raamatukogu tarvitamise reegleis. Sellest kogust on võimaldatud
saada kogu juhataja lahkel vastutulekul raamatuid igapäev ja nimelt hommiku poo-
lel, et õpilastel ei tarvitseks raamatute saamisel kaua oodata ja neil vaja ei
oleks õhtupooliti tulla kooli raamatute vahetamiseks, raisates seega oma kal-
list aega. Korraldus on nii, et iga esimese tunni järele antakse soovitatavate raa-
matute nimestik sisse ja iga neljanda tunni järele saadakse raamatud kätte.

Kataloogid on eesti keele klassides olemas, kust võib negsasti numbrid üles märkida.

Paljud ei pea sellest aga mitte kinni. Tullakse nimestikkudega, kunas juhtub, harilikult aga neljanda tunni järele, ja tahetakse siis kohe raamatuid saada. Lühikesel vahetunnil pole neid võimalik õpilaste murrus välja otsida. Peetagu korra raldustest kinni!

Kõige tiliitavamad on aga need õpilased, kes ise tahavad raamatukogus sorida, niipea kui näevad raamatukapi ukse lahti olevat, ilma et nad teaksid, mis nad tahavad. Ja mõnel on see nagu haiguseks - ei mõju siin muud kui kurjad tõrelemised. Kuid kel on lusti igakord kurjaks saada. Korratusi tuhnimise tõttu aga on juhtunud palju.

Ei kao ka nähe, et paljud hoiavad raamatuid enda käes liiga kaua. Klassid on laialdased ja raamatukogu juhatajal on võimata alatasa meeletuletusi teha, kuid õpilased peaksid ise mitmekordsete üldiste meeletuletamiste tõttu asjast aru saama. Ka olgu tähendatud, et kataloge ei tohi klassidest kaugemale kanda. -tr -

=====

T. T. G. KIRJANDUSRINGI TEGEVUS

1921 - 1929.a.

(Algus Nr. 9-as)

1924/25. õppeaasta I poolal algab ringi tegevus 21. sept., mil peetakse esimene juhatus ja üldkoosolek, kus arvustatakse mitte küllalt rahuldavalt teostatud kevadsemestrit ja seatakse ülesandeks edaspidi intensiivsemalt ringi tegevusest osa võtta. Juhatusesse valitakse: esimeheks: Agnes Kroos, abiks: Linda Vilter, kirjatoimetajaks: Mari Miiir, abiks: Lydia Puksmann, laekuriks: Leida Anton; õpetajasliikmeteks: direktor Jaan Roos ja õp. Aug. Raud. Ajakirja toimetusesse: Kutsar, N. Laan, Korjus ja H. Leiten; õpetajasliikmeks: insp. S. Pruuden. Rev.-kom.: H. Peiker, A. Maalman ja õpet. R. Rägo. Referaat-kom.: H. Leiten, M. Järve ja õpet. A. Laan. Sel õppeaastal peeti 1 üldk., 6 juhatus koosolekut, 2 kirjandusõhtut A. Haava ja Ed. Vilde 60-ne aasta sünnip. puhul, 7 referaat- ja 1 teeõhtu E. V. aasta-päeval. Refereeriti kirjandus- ja referaat- õhtutel järgmiste isikute poolt järgmistele teemidele: A. Kroos: "A. Haava elulugu"; J. Jürgenson: "A. Haava luule"; õpil. E. Tamm: "Näkingiu", G. Rähni: "Lydia Koidula"; M. Teder: "Naiskujud ärkamisaja kirjanduses"; H. Leiten: "Kas peab jääma haritlane kodumaale"; Villem Ernits: "Ameerika reisimuljed" (valguspiltidega); M. Miiir: "Don Quijote"; Erika Eisenschmidt: "Jaapan".

Ajaleht ei saanud selgi õ.-a.-l jalgu alla. Lugesimiskand töötas harilikus korras; tellitud oli hulk ajakirju ja lehti. Raamatukogule assigneeriti tunduvald summasid. Üldiselt hoiti kirjandusringil elu sees peamiselt referaat-õhtute abil, mida korraldati regulaarselt kindlate vahetundide järele. Siiski nuriseti õppeaasta lõpu poole, et tegevus kippuvat raugema. Muuseas astus kirjandusring Eesti Noorsoo Karuskusliidu liikmeks. Ringil oli 128 õpilas- ja 4 õpetajasliiget. Kassa: sissetulekuid 15.439 marka, väljaminekuid 9.460 marka, kassas õ.-a. vahetusel 5.976 marka 50 penni.

1925./26. õ.-a. peetakse esimene peakoosolek 14. okt. 1925.a. Juhatuses eksisteerivad tegevusaasta alul: Juhatajana: Magda Teder, abina: Aino Jürgenson, kirjatoimetajana: Leida Tigane, abina: Henriette Teder, laekurina: Leida Anton; õpetajasliikmed: Aug. Raud ja Salme Pruuden. Ajakirja toimetus: Johanna Raud, Aino Tubin, Selma Naaber, Helmi Silbermann, õpetaja Jaan Vahtra. Ajakirja peatoimetajaks on õpet. A. Laan, toim. liikmeteks: M. Teder, L. Puksmann, L. Pastel, A. Jürgenson. Rev.-kom.: Alma Ennok, Leona Tõnisson ja õpetaja Richard Rägo. Ref.-kom.: Tatjana Jakobson, Ludmilla Katal, Mari Miiir. Tegevuskavas - referaat-, vaieldus-, kirjandus-, ja teeõhtute, lugemiskava ja raamatukogu korraldamine, ajakirja väljaandmine.

Üldse on õppeaasta alul õige laialdased kavatsused. Selle õppeaasta kestes on ka tõesti teostatud rohkem kui kunagi varem: näib, et nüüd on uuesti täielikult elu sisse saanud kirjandusring. Tõsi, et on pahandusi, ägedusi, kokkupõrkeid, kuid see on tundenärgiks, et ollakse asja juures asja enese pärast. Juhatuses sünnib aasta keskel mudatusi: juhatusel lahkuh II poolaastal Leida Anton ja tema asemel valitakse Leona Tõnisson; hiljem lahkuh juhataja kohalt ja juhatusel üldse Magda Teder ja tema asemel valitakse Linda Veiken. II poolaasta lõpu poole on juhatusel osimeheks Aino Jürgenson. Ajakirja asja võetakse väga tõsiselt. Tahetakse

Ühe õpilase muhtlused.

J. d.

maksu mis maksab välja anda ajakiri. I poolaastal ei saada sellega hakkama ja osalt sellepärast ning ka muude sekelduste tõttu lahkub poolaastate vahetusel ametist toimetuse terves koosseisus. Restoureeritakse ajakirja toimkonda ja valitakse uus toimetuse. Ajakirja toimkonda valitakse juurde õpetajad Johan Püttsepp ja Feliks Laarens; uude toimetusse saavad: Magda Teder, Aino Jürgenson, Johanna Ilp, Linda Veiken ja õp. Konst. Vilholmson; hiljem sealt lahkunud Magda Tedre asemele valitakse Henriette Teder.

Teisel poolaastal saadakse välja anda kaks numbrit albumit (mitte ajakirja), millest esimene number ilmub koguni kahes trükis. Lugemislauad ja raamatukogu funktsioneerivad, kuid järelejäänud märkmed kõnelevad lugemislaua küllastamise loidusest, raamatute kadumisest raamatukogust jne., mistõttu võib arvata, et see ala päris ideaalne ei olnud. Koosolekute arv on rekordiline: 5 üldkoosolekut, 25 juhatusese koosolekut, 9 eri referaatkoosolekut, 1 vaieluseõhtu Kitzbergi austamiseõhtu, 1 teeõhtu ringi aastapäeva puhul, 1 kirjanduslik kohus. Referaate peeti järgmisi: S. Pruden: "Eelajalooline aeg" (valguspiltidega); M. Teder: "Teater, kino, tants" (vaieluseõhtu teeside ülesseadja); E. Viik: "Kalevipoeg inimesena"; näitloja R. Klein: "Draama ja operett"; õpilane L. Veiken: "Hamletism meie ajal"; õpet. Konst. Vilholmson: "Homeros'e", "Ilias" ja "Odüsseia"; kooliõde pr. L. Jürgenson: "Teekond Venesse"; õpil. M. Dallmann: "Realismist"; õpet. V. Lomp: "Materia evolutsioon ja arenemine"; dir. J. Roos: "Õpilaste loomingust" (ühes õpilaste novellide ettekandmisega); kirjanik Joh. Semper: "Kirjandusliku maitse arenemisest"; H. Terri: "Dostojevski romaani "Kuritegu ja karistus"; M. Timusk: "Raskolnikovi süü, karistus ja kannatus"; õpetaja J. Püttsepp: "Realism XIX sajandil" (valguspiltidega); õpet. J. Püttsepp: "Impressionistlik kunst". Seega kokku 15 ettekannet. Viimase poolaasta lõpu poole otsustatakse teha neljapäeva hommikuti lühemaid ettekandeid saalis tähtsamate kirjanikkude mälestuspäevade puhul. Selliseid ettekandeid korraldatakse õppeaasta lõpuni arvult 5. Traditioon tervitatakse kirjanikke Kitzberg'i ja Tuglas't nende mälestuspäevade puhul. Arutatakse nimede eestistamise küsimust ja tehakse järe otsuse puhul propagandat koolis milleks valitakse koguni eritoimkond. Tahetakse kutsuda ellu maletoitkond, kuid loobutakse sellest spordiringi kasuks. Astutakse Eesti Koolinoorsoo Keskliidu liikmeks ja luuakse sellega ligem kontakt. Levitatakse liidu ajakirja "Tõusmed", protesteeritakse kirjalikult Kultuurtahtelise Koondive tegevusi vastu, kes Koolinoorsoo Liidult võtnud üle ajakirja "Uudismaa"; võetakse esindajate kaudu osa Eesti Koolinoorsoo Liidu XI asemikkude-kogu koosolekust ja koolinoorsoo suvepidustustest Võrus 1926 a. jaanipäeval. Koolilt võetakse üle kino ja korraldatakse heade sineliste tuludega kinoõhtuid. Ringil on oma laulukoor. Töötatakse välja ringi uus põhikiri ja kodukord. Asutatakse ringi juurde kunsti-osakond, millest hiljem kujuneb iseseisev kunstiring. Nii on näha, et teostatakse terve õppeaasta väga energiliselt, kuigi, nagu eelpool juba tähendasin, oli ka omavahelisi hõõrumisi - oli äikest, kuid oli ka päikest. Muuseas olgu tähendatud, et muretseti ringile album, kuhu paigutati ülesvõtteid ringi juhtivaid jõudest ja tähtsamast sündmustest. Ringil oli 176 liiget. Kassa: sissetulekuid 27318 marka, väljaminekuid 23765 marka, kassas aasta vahetusel 3553 marka.

1926./27. õ.-a. ei möödu aga mitte enam sellise intensiivsuse tähe all kui eelmine. Liigitatakse ikka ka küll, kuid tundub, et midagi logiseb, on korrast ära. Tegevus algab 14. sept. 1926 üldkoosolekuga, kus valitakse juhatus, toimkond ja mitmesugused komisjonid. Juhatuses on aasta esimehiks: Henriette Teder, abiks: Leena Tõnisson, kirjatoimetajaks: Leida Tigano, abiks: Ludmilla Katal, laekuriks: Adelaide Maalman; õpetajasliikmed: Jaana Roos ja Aug. Raud. Aasta kestel lahkub vabal soovil Aug. Raud ja asemele valitakse Aleksander Laan.

Ajakirja toimetuses on: Leida Kuppits, Elfriede Ehrlich, Helmi Silbermann, Erika Pärl, õpet. Johan Püttsepp. Ajakirja toimetuses: Marta Konsa, Nadja Laan, Henriette Teder, Johanna Ilp, õpet. Joh. Aavik. Referaat-toimkonnas: Aurora Parts, Nadežda Peterson, õpet. E. Allmann; viimase surma puhul valitakse ta asemele hra A. Laan. Rev.-kom.: Alma Ennok, Helga Annuk, õpet. Villem Lomp. Tegevuskavasse võeti: lugemislaua, raamatukogu, referaat- ja vaieluse koosolekute, kirjanikkude mälestus- ja auõhtute, kirjanduslike kohtute korraldamine, diktsiooni- ja retoorika- kursuste ning soome keele kursuste toimepanek, kino, laulukoori jätkamine, novellide võistlus, nimede eestistamine, ajakiri; hiljem võeti veel tegevuskavasse poeetide-kooli ollukutsumine. Selle tegevuskava alusel asutigi tööle, kuid ei tohi järeldada, et töö oleks saavutanud erilisi tagajärgi. Lugemislaua ja raamatukogu üle on protokolli- raamatus nurinat: lugemislauas ei olevat korda, olevat päeviti olnud päris suletud, ei olevat ilmunud kohale korrapidajaidki, lugejaid vähe.

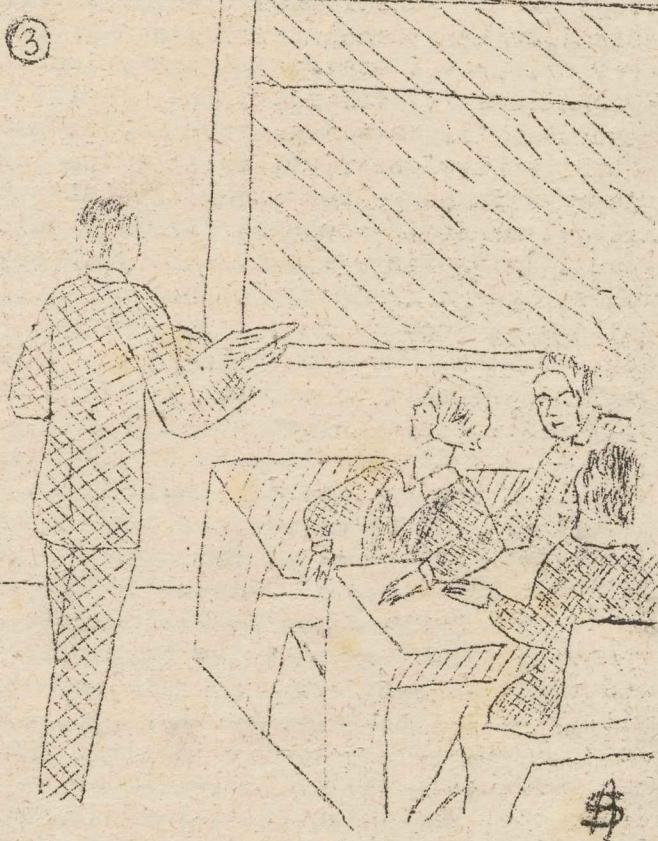
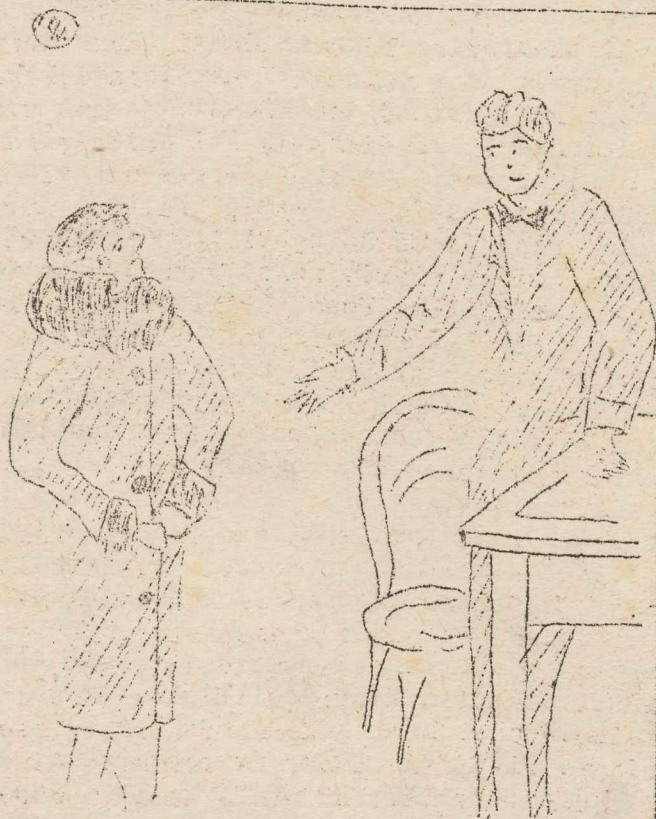
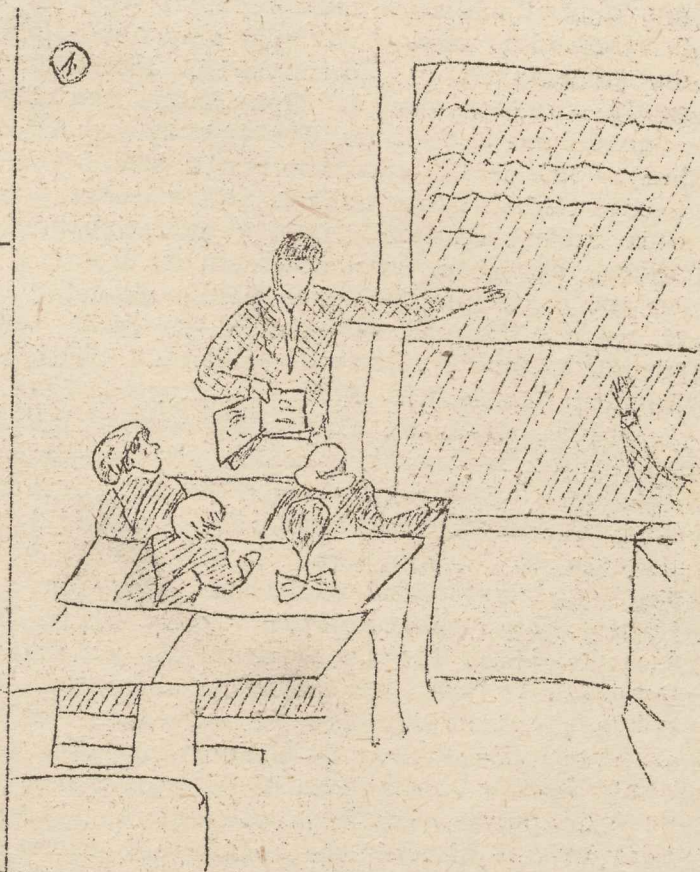
Raamatukogu, mida järkjärgult täiendatakse uute teostega, ei olevat leidnud tarvi-
tajaid, korraldus jätvat soovida, olevat kadunud hulk raamatuid (osalt ka eelmise
aasta patt). Aasta keste peetakse 4 üld-, 9 juhatuse-, 2 eri referaatkoosolekut,
2 vaieluskosolekut, 2 segakosolekut (kirjandusring, kunstiring, humanitaartea-
duste harrastajate ja klasside esindajad). Õpilaspere esinduse kandidaatide ni-
mestiku koostamiseks. Referaate mitmel koosolekuil peeti järgmisi: Joh. Aavik:
"Keele rahvuskultuuriline ja kirjandusesteetiline tähtsus"; Aug. Raud: "Olga
Nukrusest ja O. Lutsu loomingust"; Aurora Parts: "Kas olla idealist või realist?"
(vaielusõhtu algatuseks); Julie Rives: "Mogri-Mardid meie ajal". Seega ainult 4
ettekannet. Mitmel puhul jäid referaadid ära kuulajate vähesusel või aja hilisuse
tõttu; vahel ei saadud mõne kavatsusega hakkama (näit. Veräderen'i õhtu); oli jage-
lemisi juhatuse ja ref.-toimkonna vahel. Kirjanikkude mälestusõhtuid, kirjandus-
likke kohtuid ei peetud. Diktsiooni- ja retoorika-kursustest ei ole jäänud järele
mingeid märkmeid - vist ei korraldatud neid. Soome keele kursused olid hra mag. Joh.
Aaviku õpetamisel. Alul oli osavõtt rohke, töötas mitu gruppi; siis kahanes kuula-
jate arv, grupid liideti, lõppeks likvideeriti kursused osavõtjate puudusel. Poe-
tide kool käis sama rada. Alul oli kursustest rohke osavõtt, pärast lõppesid osa-
võtjate puudusel. Õpetas mag. Joh. Aavik. Läbi võeti luuletehnikat - oli teooriat
ja praktilisi harjutusi. Kino eksisteeris eelmise aasta piirides. Samuti oli lau-
lukoorigil nõrk elu sees. Novellide võistlusest ei ole kuulda kippu ega kõppu. Aja-
kirjaga hakati peale sügisel päris tõsiselt arutati küsimust, tehti propagandat
kaastöö hankimiseks, määrati ära ajakirja osakonnad, töötati välja kogunisti kaas-
töö teemidki, kuid siiski ei jõutud niikaugele, et oleks saadud anda välja ühtki
numbrit. Nimede eestistamise küsimust rõhutati uuesti, valiti sellekohane toim-
kondki, kui selle tööst ja töö tulemustest pole järele jäänud pabereis mingeid
märkmeid. Koolinoorsoo Liiduga hoiti alal kontakt, võeti osa esindajate kaudu ka
Eesti Koolinoorsoo kongressist. Õppeaasta II poolel peeti rida koosolekuid esime-
se Õpilaspere esinduse kandidaatide nimestiku koostamiseks. Ring läks valimiste
"Kirjanduse, kunsti ja humanitaarteaduste harrastajate koondise" nime all, olles
seega blokis kunstiringiga ja organiseerumata humanitaarteaduste pooldeajatega -
järgmises kandidaatide arvu vahekorras: Kirjandusring 15 kandidaati, kunstiring
(kes oli juba iseseisev) - 8 kandidaati ja organiseerumatud - 7 kandidaati, kokku
30 kandidaati. Valimiste eel tehti tublisti kihutustööd koosolekute ja muu prop-
aganda abil. Valimisel viis koondis esindusesse 15 kandidaati, Kui Õpilaspere
hakkas funktsioneerima, tulid kõik ringid Õpilaspere põhikirja järele uuesti re-
gistreerida ja sellekohaselt koondada Õpilaspere nõuetele. Peetigi siis 7. apr.
1927. a. asutamis-koosolek. Kirjandusring otsustas teoßseda edasi vana põhikirja
alusel ja saatis selle Õpilaspere valitsusele registreerimiseks. Juhatusesse vali-
takse: Keete Danilov, Johanna Lang, Ilse Jalakas, Ilse Post, Erika Pedaja; õpeta-
jaist Jaan Roos ja Aug. Raud. Referaat-kom.: Erika Eisenschmidt, Leida Roose ja
dir. J. Roos, Rev.-kom.: Eha Ruven, Elfriede Ehrlich ja õpet. Richard Rägo. See
kirjandusringi uuesti - asutamiskosolek oligi viimaseks koosolekuks 1926/27. õ.-a.
Nagu sellest ülevaatest näha, ei ole olnud see aasta päriselt õnnelik, jättis pal-
ju soovida. Ringil oli 31 liiget. Kassa: sissetulekuid 19.360 marka, väljamine-
kuid 15.091 marka, aasta vahetusel kassas 4.269 marka.

1927./28. õ.-a. on kurvemaid selles mõttes, et temast ei saa anda korralikku
ülevaadet. Protokolle on kirjutatud hooletult ja neid on terve rida sissekandmata.
Esimeste koosolekute protokollid räägivad asjaajamise ülevõtmise kohta endiselt
juhatuselt kurba lugu: kassa vekslites, raha väljalaenatud, kassaraamatus vigu,
raamatukogu korrast ära. Muidugi seatakse kassa jälle korda, fikseeritakse puudu-
sed raamatukogus ja minnakse töökorras edasi. Juhatuses on: Juhatajaks: Keete Ta-
nilov, abiks: Senta Kikerpill, kirjatoimetajaks: Erna Kukemelk, abiks: Ilse
Post, laekuriks: Erika Pedaja; õpetajasliige: dir. Jaan Roos. Rev.-kom.: Aino Tu-
bin, Adelheid Kuusik, õpet. Richard Rägo. Refer.-toimk.: Luðmilla Katal, Rosalie
Eräs, õpet. Anton Laar. Ajakirja toimetus: Nadja Laan, Gerda Mäe, Anette Peterson,
Erna Tillemann, Aug. Raud. Peeti 2 üldkoosolekut, 6 juhatuse koosolekut, rida re-
feraatkoosolekuid, 2 kirjanikkude mälestus- ja auõhtut (A. Kitzberg'i ja A. H. Tam-
saare õhtud), 2 kõnekoosolekut, ringi aastapäev. Kõneldi neil koosolekuil järg-
mistel ainetel: A. Peterson: "Isamaa G. Suits'u luules"; H. Kallas: "Johani Aho elu
ja looming"; E. Pärli: "Minu muljed Soomest"; seminari õpet. K. Merilaid: "Minu
reis Põhja-Aafrikasse"; dir. J. Roos: "Eesti kirjandus 1927. a."; õpet. mag. Joh.
Aavik: "Mis on väärt meie kirjandus"; õpet. Aug. Raud: "Villem Rädala luuletus-

1 Siin on teil kodutöö teemid.
Enesest mõistetavalt peab töö
iseseisvalt tehtud olema.

2 - Ärge ometi veel ära minge, preili!
Jääge veel natukeseks!
- Ei või! Mul on kirjatöö teha. Ehk -
kui teie malle kirjatöö ära teete,
võin veel jääda.
- Teen. Tingimata teen. Nimetage
teemid...

3 Iseäranis hää on Xy töö. Omapärane
nii sisult kui stiililt.
On kohe näha, et inimene on tööd
teinud.

kogu "Tuules ja tornis"; õpet. K. Vestberg: "Minu reis Konstantinoopolisse ja Ateenasse" (valguspiltidega); kirjanik H. Visnapuu: "A.H. Tammsaarest"; kirjanik A. Kivikas: "A.H. Tammsaare loomingust"; dir. J. Roos: "A. Kitzbergist"; kokku 12 ettekannet. (Selles aruandes võib ka eksitusi olla, sest suurem osa on mälestuste järgi üles tähendatud). - Korraldati 2 kirjanduslikku ankeeti: 1) lemmikraamat eesti ja maailma kirjanduses; 2) lemmikkuju eesti ja maailma kirjanduses. - Töötas soome keele kursus mag. Joh. Aaviku õpetusel. - Ajakirja "Agu" anti välja üks number (mai-kuus). - Raamatukogu eksisteeris endiselt. - Lugemislaud ja kino läks üle õpetajasperele. - Kunstiring hakkas iseseisvalt teotsema, seepärast läks laulukoor üle ka sellele ringile. - Õpilaspere valimisele mindi koos kustiringiga. Seati üles 30 kandidaati järgmises proportsioonis: 1 + 1 + 1 + 2 + 1 + 2 + 1 + 2 + 1 jne. (suurem arv kirjandusringilt) kuni 30-ni. Koondis viis läbi 15 kandidaati. Liikmeid oli ringil 193. Kassa: sissetulekuid 70 kr. 45 senti, väljaminekuid 28 kr. 80 senti, kassa ülejääk 41 kr. 65 senti. - Üldiselt töötati keskmise innuga, süüdistata võib ainult juhatus ebatäpsete andmete fikseerimises.

1928./29.ä.-a. algas üldkoosolekuga 7. sept. 1928. Juhatusesse valitakse: juhatajaks: Keete Tanilov, abiks: Senta Kikerpill, kirjatoimetajaks: Marie Kümmel, abiks: Aino Root, laekuriks: Terna Linde; õpetajasliikmeks: dir. Jaan Roos. II poolaasta vahetusel lahkub juhataja vabatahtlikult oma kohalt ja nii sünnib juhatuses järgmine muudatus: juhatajaks: S. Kikerpill, abiks: A. Root, kirjatoimetaja abiks: K. Tanilov; teisi muudatusi ei olnud. Rev.-kom.: Salme Kiima, Niina Ratassepp ja õpetaja Richard Rägo. Raamatukogu -kom.: Lilli Tasso, Magda Klein, Niina Ratassepp. - Tegevuskavasse võeti: referaadid, vaielusõhtud, kirjanikkude mälestus- ja auõhtud, kirjanduse-õhtud, kirjanduslikud kohtud, kirjanduslikud ankeedid, huviohtud, novellivõistlus, soome keele ja esperanto keele kursused, ringi raamatukogu korraldamine, ringi aastapäeva pühitsemine. Seeni on peetud ära 3 üld- ja 4 juhatuses koosolekut, 1 eri-referaatõhtu, 1 Tolstoi-õhtu, 1 esperanto-õhtu, 1 prantsuse-õhtu, üks kirjanduslik kohus, 2 vaielusõhtut, 3 loengute-õhtut, 1 piduõhtu (koos kunstiringiga), 3 õpilaspere kirjandusringi rühma koosolekut. Referaate ja ettekandeid on mitmesugustel koosolekutel järgmisi: dir. J. Roos: "Minu reisimuljed Kesk-Euroopast"; õpet. O. Rammul: "Mõningaid jooni L. Tolstoi elust"; reaalkooli õpet. hra P. Bokovneff: "L. Tolstoi maailmavaatest"; õpet. Aug. Raud: "Mis on väärt meie praegusaja keskkooli-noorsugu"; õpet. Joh. Aavik: "Prantsuse kirjanduse laad ja seisukoht maailmakirjanduses" ja "Kas on õigustet keeleuueendus"; Prf. L. Rudrauf: "Prantsusmaast ja Pariisist"; prof. Villecourt: "Pariis" (valguspiltidega); õpil. S. Nõmmik: "Betty Alver'i "Tuule armuke"; mag. E. Laid: "Kodumaa vanemast ja uuemast kiviajast" (3 loengut); õpet. O. Urgart: "Fr. R. Kreutzvaldi raugaeast; kokku oli 11 ettekannet. Kirjandusliku kohtu teemiks oli Shakespeare'i "Othello". Korraldati kirjanduslik ankeet, mis ei annud tähelepanevaid tulemusi. Viidi läbi novelli-võistlus, mille auhindadeks määrati 20, 10 ja 5 krooni; tuli kokku 19 novelli; jury (K. Tanilov, H. Lüis, L. Kutsar, dir. J. Roos, õp. O. Urgart) ei ole annud veel oma otsust. Korraldati ka esperanto (õpet. hra Saul) ja soome keele (õpet. hra Palm) kursused keskmise osavõetuga. Ringi raamatukogu figureerib endiselt. Tehakse eeltöid kirjandusliku albumi väljaandmiseks (toimetuses Joh. Aavik, J. Espenberg, M. Kümmel, L. Tasso).

Praegu tehakse eeltöid ringi aastapäevaks. Õpilaspere valimisele läks ring iseseisvalt (lahus kunstiringiga), seades üles 30 kandidaati, millest pääsid esindusse 15. Valimise eelne propaganda sündis kaudselt (kirjandusõhtu) ja plakatite abil. T. T. G. kirjandusring andis õpilaspere vanema: alul K. Tanilov'i, siis (selle lahkumisel) E. Tillemanni.

Kokkuvõttes on käesolev õppeaasta tegevus olnud kaunis rahuldav. Osalt takistas ringi tegevust gripp ja külm, mis olid takistajaks kogu koolitööle, seega ka kirjandusringile. - Praegu on ringil 196 liiget.

Kirjandusringi eluiga on olnud küllalt pikk. Ta on näidanud kord tõusu, kord langust, kuid kõike kokku võttes on ta siiski olnud küllalt tähtis tegur T. T. G. õpilaste enesearendamisloos. Kirjandusring on olnud teiste ringide keskel ikka tüseda-maid, ta eluavaldused on huvitanud paljusid õpilasi, mispärast talle peame soovima kestvat iga ja edu.

Aug. Raud.

=====